C/2025/608

27.1.2025

Uverejnenie žiadosti o zápis názvu do registra podľa článku 50 ods. 2 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1151/2012 o systémoch kvality pre poľnohospodárske výrobky a potraviny

(C/2025/608)

Po tomto uverejnení môžu orgány členského štátu alebo tretej krajiny alebo fyzická či právnická osoba, ktorá má oprávnený záujem a je usadená alebo má bydlisko v tretej krajine, do troch mesiacov odo dňa tohto uverejnenia podľa článku 17 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1143 ([1]) podať námietku Komisii.

JEDNOTNÝ DOKUMENT

„Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior“

EÚ č.: PDO-PT-02589 – 24.9.2019

CHOP (X) CHZO ( )

1. **Názov:**

„Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior“

2. **Členský štát alebo tretia krajina**

Portugalsko

3. **Opis poľnohospodárskeho výrobku alebo potraviny**

3.1. *Druh výrobku*

Trieda 2.6. Soľ

Číselný znak kombinovanej nomenklatúry

25.01.00 – Soľ

3.2. *Opis výrobku, na ktorý sa vzťahuje názov uvedený v bode 1*

„Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior“ je soľ zo slaného prameňa, ktorá sa získava v rámci prirodzeného procesu vyzrážania z podzemnej slanej vody odparovaním. Skladá sa z vody, chloridu sodného a iných minerálnych solí a stopových prvkov získaných výlučne z tejto vody. Ide o nerafinovanú soľ bez prídavných látok, ktorá sa zbiera ručne a po zbere sa nepremýva.

V závislosti od podmienok, za ktorých sa vytvorila, a spôsobu zberu môže mať tieto podoby:

„Sal de Rio Maior“

„Sal de Rio Maior“ je biela lesklá látka s príznačnou slanou chuťou. Soľ má podobu kubických kryštálov rôznych veľkostí, ktoré sa zoskupujú a vytvárajú obrátenú pyramídu. Získava sa z vody v soľných panvách kryštalizáciou soli.

([1]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1143 z 11. apríla 2024 o zemepisných označeniach vína, liehovín a poľnohospodárskych výrobkov, ako aj o zaručených tradičných špecialitách a nepovinných výrazoch kvality pre poľnohospodárske výrobky, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1308/2013, (EÚ) 2019/787 a (EÚ) 2019/1753 a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1151/2012 (Ú. v. EÚ L, 2024/1143, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1143/oj).

„Flor de Sal de Rio Maior“

„Flor de Sal de Rio Maior“ je tenká vrstva, ktorá sa tvorí na povrchu vody v kryštalizačných bazénoch. Je to prvý produkt, ktorý sa vytvorí, keď voda dosiahne nasýtenie potrebné na spustenie kryštalizácie. Skladá sa z malých plátkov drobných kryštálikov, ktoré vznikajú pri zrážaní solí a plávajú na hladine kryštalizačného bazéna.

„Sal de Rio Maior“ sa môže prezentovať v prírodnom alebo mletom stave a obe soli „Sal de Rio Maior“ aj „Flor de Sal de Rio Maior“ môžu byť ochutené zmesami aromatických bylín a/alebo korenín.

„Sal de Rio Maior“ v prírodnom stave alebo ochutená zmesami bylín a/alebo korenín sa môže prezentovať aj vo valcovitej podobe.

„Sal de Rio Maior“ a „Flor de Sal de Rio Maior“ majú podobné chemické zloženie, pretože sa obe získavajú po odparení zo soľnej panvy.

„Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior“ skladá sa z 97 – 99 % chloridu sodného, < 0,02 % horčíka a < 0,1 mg/kg selénu.

Kryštály soli majú veľkosť zrniek 1 – 4 mm a maximálny obsah vlhkosti v soli sú 4 %.

Jasnú súvislosť medzi koncentráciou horčíka a obsahom horčíka v konečnom výrobku preukazuje protokol o skúške č. 53339/2021, v ktorom sa uvádza, že obsah horčíka v konečnom výrobku je < 50 mg/kg alebo 50 ppm, čo je menej ako 125 ppm v soľanke.

3.3. *Krmivo (len pri výrobkoch živočíšneho pôvodu) a suroviny (len pri spracovaných výrobkoch)*

–

3.4. *Špecifické kroky výroby, ktoré sa musia uskutočniť vo vymedzenej zemepisnej oblasti*

Všetky fázy, od ťažby, odparovania, separácie a kryštalizácie až po zber, sa uskutočňujú vo vymedzenej zemepisnej oblasti.

3.5. *Špecifické pravidlá krájania, strúhania, balenia atď. výrobku, na ktorý sa vzťahuje registrovaný názov*

–

3.6. *Špecifické pravidlá označovania výrobku, na ktorý sa vzťahuje registrovaný názov*

Bez ohľadu na podobu, v akej sa výrobok ponúka na predaj, musí etiketa obsahovať slová „Sal de Rio Maior“ – DOP [„Sal de Rio Maior“ – CHOP] alebo „Flor de Sal de Rio Maior“ – DOP [„Flor de Sal de Rio Maior“ – CHOP] v závislosti od výrobku.

4. **Stručné vymedzenie zemepisnej oblasti**

Prírodné soľné panvy Rio Maior sa nachádzajú na úpätí pohoria Serra dos Candeeiros v obci Rio Maior. Zemepisné súradnice srdca oblasti na získavanie soli sú približne 39° 21′ 15″ severnej šírky a 8° 53′ 45″ západnej dĺžky.

5. **Súvislosť so zemepisnou oblasťou**

Kvalita soli „Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior“ je výsledkom výlučne prírodných a ľudských faktorov vo vymedzenej zemepisnej oblasti.

Soľ „Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior“, ktorá vzniká v soľných panvách Rio Maior, má špecifické vlastnosti, ktoré možno pripísať polohe a prostrediu.

Geomorfologická charakteristika okolitého regiónu, najmä vápencového masívu Estremadura a jeho siete podzemných vodných tokov, patrí medzi faktory, ktoré predurčili druh ťažby soli, ktorý sa na tomto mieste stáročia uskutočňuje.

Jednou z najpozoruhodnejších vlastností tohto horského regiónu je ľahkosť, s akou dažďová voda preniká cez trhliny vo vápencových skalách, čo znamená, že nie sú viditeľné žiadne vodné toky, pretože sú skryté pod zemou.

Jeden z týchto vodných tokov sa stane slaným pri prechode cez ložisko kamennej soli, napojí studňu v srdci soľných paniev a soľ „Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior“ sa získa odparením tejto podzemnej slanej vody pôsobením slnečného žiarenia a vetra v tradičných kryštalizačných bazénoch (alebo *talhos*), z ktorých sa ručne zozbiera. Mierne stredomorská klíma, ktorú charakterizujú obdobia vysokej miery slnečného svitu a prevažne severný alebo severozápadný vietor, má na získavanie soli priaznivý vplyv.

Podľa Calada a Brandãa (2009) je soľanka v soľných panvách Rio Maior spojená s diapirickou slieňovou štruktúrou (dagordské sliene) vytvorenou približne pred 190 miliónmi rokov. Kamenná soľ sa vyskytuje vo veľkých hĺbkach, v ložiskách, ktoré sú niekedy veľmi hrubé. Autori odhaľujú, že existuje úzka súvislosť medzi prítomnosťou vôd bohatých na chlorid sodný, prítomnosťou kamennej soli a diapírmi dagordských slieňov, ktoré zasa určujú chemické zloženie soli „Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior“, ktorá sa skladá z 97 – 99 % chloridu sodného a je bohatá na selén.

Všetky dôkazy nasvedčujú tomu, že soľanka vzniká v dôsledku vylúhovania soľonosných slieňov, k čomu dochádza vplyvom dažďovej vody, ktorá presakuje do podornice. V tridsiatych rokoch 20. storočia vykonal Charles Lepierre chemickú analýzu soľanky, ktorá preukázala, že roztok v studni, z ktorého sa dnes získava „Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior“, obsahoval v tom čase celkové množstvo rozpustných látok približne 200 g/kg roztoku, z čoho 96 % pripadalo na obsah chloridu sodného v množstve 213,34 g/l (Lepierre, 1936, citoval Calado a Brandão, 2009). Okrem vysokej slanosti bola takisto pozoruhodná koncentrácia horčíka v týchto vodách (približne 125 ppm) (Calado a Brandão, 2009).

Špecifickosť zemepisnej oblasti vyplýva aj z ľudských faktorov a pravidiel využívania pôdy v 12. storočí, pričom z tohto obdobia pochádzajú písomné dôkazy o histórii soľných paniev Rio Maior. Pôdne a klimatické premenné a geologické zloženie vymedzenej zemepisnej oblasti spolu so skúsenosťami a s know-how miestnych pracovníkov, ktoré sú nevyhnutné na prípravu soľných paniev, ako aj na ťažbu, skladovanie a uchovávanie soli s cieľom získať konečný výrobok, ktorý je čírý a bez nečistôt, robia z tohto regiónu miesto s jedinečnými vlastnosťami na výrobu „Sal de Rio Maior / Flor de Sal de Rio Maior“.

Získavanie soli začína prípravou soľných paniev, a to očistením od blata a kalu, prípravou vody a opravou akýchkoľvek škôd, ktoré vznikli počas zimy. Príprava soľných paniev je mimoriadne dôležitá na maximalizáciu kvality vody aj množstva zozbieranej soli. Ručný zber znamená, že zberač soli môže zbierať soľ pomocou čistiaceho nástroja známeho ako *rodo* až ku dnu bazéna. Keďže je zozbieraná soľ číra, obsahuje viac soli a menej nerozpustných látok.

Soľné panvy Rio Maior boli zaslúžene zaradené do slovníka Pinha Leala *Portugal Antigo e Moderno* [Staroveké a moderné Portugalsko], v ktorom sa zdôrazňujú kvality preslávenej ťaženej soli: „Produkt týchto soľných paniev je známy ako *sal espuma* [penová soľ]. Je veľmi číra, suchá a lesklá, preto sa z nej formujú nádherné pyramídy a rôzne iné tvary, ktoré vyzerajú, akoby boli z rafinovaného dekoračného cukru alebo kameňa. Kvalitu bežnej (morskej) soli prevyšuje do takej miery, že na dochutenie mäsa je potrebná polovičná dávka v porovnaní so soľou získanou z morskej vody. Je vysoko nasýtená chloridom sodným, ktorý je mimoriadne čistý, a nie je zmiešaná s chloridom vápenatým a chloridom horečnatým, ktoré sa nachádzajú v iných bežných soliach a spôsobujú, že sú horké a rozplývavé.“

V súčasnosti sú soľné panvy Rio Maior jediným miestom v Portugalsku, kde sa soľ získava z podzemnej soľanky. To im spolu s ich jedinečnosťou v podobe hydrogeologického fenoménu dáva obrovský význam z hľadiska prírodného dedičstva.

Odkaz na uverejnenie špecifikácie

https://tradicional.dgadr.gov.pt/images/prod_imagens/sal/Docs/CE_Sal_Rio_Maior_022022VF.pdf